

Kronik: Er journalister røde lejesvende?

Erik Albæk, professor, Institut for Statskundskab, Syddansk Universitet
Offentliggjort 03.10.08 kl. 03:00 Jyllands-Posten

Danske journalister er politisk stærkt venstresnoede.

Ikke alene i DR, hvis journalister i årtier er blevet beskyldt for at være røde lejesvende. Det er i det hele taget den danske journaliststand, der er langt væk fra befolkningens politiske holdninger.

Det er i al fald, hvad Jyllands-Postens politiske kommentator, Ralf Pittelkow, hævdede i en række kommentarer efter den netop overståede valgkamp i november sidste år. Han anførte blandt andet, at »(j)ournalister ligger langt til venstre for befolkningen som helhed« (Jyllands-Posten 2/12 2007). Og det er, ifølge Pittelkow, et stort problem for det danske demokrati: Fordi journalisternes personlige politiske præferencer slår igennem i deres journalistik. Venstreorienterede journalister laver venstreorienteret journalistik.

Det er ingen ny påstand, at journalister er venstreorienterede. Det er heller ingen specielt dansk påstand. Men er det rigtigt? Hidtil har man kun haft ens personlige mavefornemmelser at henholde sig til, da der ikke har været gennemført videnskabelige undersøgelser af danske journalisters politiske holdninger.

Det er der nu rådet bod på. På Center for Journalistik ved Syddansk Universitet har vi inden for det sidste års tid gennemført to undersøgelser for at besvare spørgsmålet. Vi har både gennemført en undersøgelse, der er repræsentativ for alle danske journaliststuderende, og en undersøgelse, der dækker de journalister, der dækker Christiansborg-politikken.

I begge undersøgelser blev de medvirkende spurgt, hvor venstre- eller højreorienterede de er, og hvilket parti de stemmer på.

Lad os se på de vordende journalister først. Umiddelbart bekræfter vores data påstanden om, at de ligger markant til venstre for befolkningen som helhed. Hvor 51 pct. af befolkningen sidste efterår støttede regeringsblokken (VKO og Ny Alliance), støttede kun 28 pct. af de danske journaliststuderende de samme partier.

Men giver denne sammenligning mening? Næppe. Vi ved, at befolkningen er en meget sammensat gruppe, hvor ældre stemmer anderledes end yngre, privatansatte anderledes end offentligt ansatte, kvinder anderledes end mænd, og højtuddannede anderledes end lavt uddannede. Med andre ord: Det er i udgangspunktet absolut usandsynligt, at journaliststuderendes politiske holdninger skulle ligne befolkningens. For journaliststuderende ligner ikke befolkningen. F.eks. har de en studentereksamen, ellers ville de jo ikke kunne læse til journalist. Men ikke alle danskere har en studentereksamen.

Derfor er det mest oplagt at sammenligne journaliststuderende med andre unge med en gymnasieuddannelse. Og her tegner sammenligningen et ganske andet billede. Det viser sig nemlig, at kun 37 pct. af alle danske unge med en gymnasieuddannelse foretrak regeringen og dennes støttepartier i november i fjor. Resultatet for danske journaliststuderende adskiller sig ikke særligt: Regeringen havde nemlig næsten den samme tilslutning blandt de journaliststuderende på Danmarks Journalisthøjskole (DJH) og Syddansk Universitet (SDU), henholdsvis 28 og 32 pct., og noget mindre på RUC med 14 pct. I denne sammenhæng skal man dog huske, at RUC uddanner de færreste journalister.

Men betyder det så, at danske journaliststuderende derfor alle sammen er socialister og kommunister? Nej. Den store gruppe af journaliststuderende stemte ikke mere på de to venstrefløjspartier SF og Enhedslisten end andre unge med en gymnasieuddannelse. Tværtimod! Hvor 37 pct. af alle danske unge med gymnasieuddannelse støttede SF og Enhedslisten, var det kun 32 og 28 pct. på henholdsvis DJH og SDU (og 41 pct. på RUC). Ser man på partierne som helhed er det udelukkende Det Radikale Venstre, der er markant overrepræsenteret hos de journaliststuderende.

Vi har også spurgt de danske journaliststuderende, hvor venstre- eller højreorienterede de generelt synes,

de er. Som i andre studier har vi bedt dem om at placere sig på en højre-/venstreskala, hvor 0 er mest venstreorienteret og 10 mest højreorienteret. Placerer man sig på 0-3, ser man sig selv som venstreorienteret, 4-6 som midtorienteret og 7-10 som højreorienteret.

Resultaterne er ganske interessante: Journaliststuderende ved Danmarks Journalisthøjskole og SDU er nemlig mindre venstreorienterede end andre danske unge gymnasieuddannede, men også mindre end den danske befolkningen som helhed. Kun (de få) RUC'ere er nogenlunde ligeså venstreorienterede som deres tidligere gymnasiekammerater. Hvad der alt i alt markant adskiller de journaliststuderende fra befolkningen som helhed samt andre unge med gymnasieuddannelse, er ikke, at de er venstreorienterede, men at de er markant mere midtorienterede.

Men hvad så med de færdiguddannede, praktiserende journalister? Her har vi gennemført en undersøgelse blandt journalisterne i Christiansborgs presseløge. De blev ligeledes spurgt, hvem de stemmer på, og hvor venstre- eller højreorienterede de er.

Også de politiske journalister stemte mere på oppositionspartierne end befolkningen som helhed og den befolkningsgruppe, som de med hensyn til uddannelse og alder ligner mest (30-65-årige med en gymnasieuddannelse). Hvor det var 51 pct. af befolkningen som helhed og 46 pct. af de 30-65-årige med gymnasieuddannelse, der stemte på regeringsblokken, var det kun 32 pct. af de politiske journalister. Men igen er de store tabere ikke højre-, men venstrefløjspartierne: Kun 6 pct. af de politiske journalister stemte på venstrefløjspartierne SF og Enhedslisten. Det er betydelig mindre end befolkningen som helhed såvel som de 30-65-årige med gymnasieuddannelse.

Hvis vi ser på, hvor højre- eller venstreorienterede journalisterne er, viser det sig, at de i endnu højere grad end de journaliststuderende placerer sig på midten i dansk politik. Hvor 32 pct. af befolkningen som helhed og 29 pct. af de 30-65-årige med gymnasieuddannelse karakteriserer sig som politisk midtorienterede, er det hele 71 pct. af de politiske journalister.

Samlet set kan disse resultater tolkes derhen, at de politiske journalister i betydelig mindre grad end befolkningen som helhed såvel som de 30-65-årige med gymnasieuddannelse støtter de traditionelle venstrefløjspartier. I stedet ønsker de større indflydelse til midten i dansk politik - og et regeringsskifte hen imod midten.

Lad os sammenfatte: Pittelkow har fat i noget: De journaliststuderendes og de politiske journalisters politiske holdninger afspejler ikke befolkningens.

Pittelkow har imidlertid ikke ret i, at »journalister ligger politisk langt til venstre for befolkningen som helhed«. Hvad der adskiller danske politiske journalister og journaliststuderende markant fra befolkningen som helhed såvel som fra personer med gymnasieuddannelse, er, at de er midtsøgende - om end i opposition til den siddende regering.

Om det så har nogen betydning for journalistikken, dvs. om journalisternes politiske holdninger påvirker deres journalistiske produkter, sådan som Pittelkow hævder, har vi endnu ikke forskningsmæssigt belæg for at vurdere i dansk sammenhæng.

Udenlandske undersøgelser tyder på, at journalisternes personlige holdninger næsten intet betyder. Langt vigtigere er f.eks. den kultur, der kollektivt opstår over tid på en nyhedsorganisation. En kultur, som blandt andet er bestemt af organisationens ejerskab og lederskab, og som påvirker den enkelte journalists arbejde.

Men hvis Pittelkow havde ret med sit argument om, at de danske journalisters politiske holdninger har betydning for deres arbejde, så tyder vore undersøgelser på, at det ikke er det borgerlige Danmark, der har mest grund til at være utilfreds med dansk journalistik. Det har yderfløjene i dansk politik, SF og Enhedslisten inklusive.

Erik Albæk er professor i statskundskab og journalistik ved Syddansk Universitet i Odense. Kronikken er et uddrag af den forelæsning, Erik Albæk i dag holder ved Syddansk Universitets årsfest.